

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/82792,Przestalski-Stanislaw.html>
2022-10-06, 11:47

Przestalski Stanisław

PRZESTALSKI Stanisław (3 IX 1927, Lwów – 22 IV 2017, Wrocław), biofizyk.

Wychowywał się w Łodzi, dokąd jego rodzina przeniósł się na początku lat 1930. Tuż przed wybuchem wojny ukończył piątą klasę szkoły powszechnej. Podczas okupacji pracował jako goniec, potem pomocnik stolarski, a jednocześnie uczył się, co pozwoliło mu w 1945 w cztery miesiące ukończyć gimnazjum, a w 1946 zdać maturę. W tymże roku rodzina przeniósł się do Wrocławia i tam P. rozpoczął studia na wydz. matematyki, fizyki i chemii Uniwersytetu i Politechniki. Już podczas studiów został asystentem stażystą, a po uzyskaniu w 1951 stopnia magistra pracował jako asystent profesora Jana Nikliborca, który w 1952 zaproponował mu zorganizowanie od podstaw Katedry Fizyki w powstającej uczelni – Wyższej Szkole Rolniczej.

P. zadanie to wykonał i odtąd pracował w tej uczelni (przekształconej potem w Akademię Rolniczą, a następnie w Uniw. Przyrodniczy) aż do emerytury. Zajął się biofizyką błon biologicznych i agrofizyką, w szczególności fizyką gleby. W 1959 uzyskał na Uniw. Wrocławskim doktorat na podstawie rozprawy *Pomiary wilgotności i porowatości gleby*, której promotorem był profesor Jan Wesołowski. W 1964 habilitował się także na Uniw. Wrocławskim na podstawie pracy *Fizyczne aspekty zjawiska przenikania jonów fosforanowych do czerwonych ciałek krwi*. W 1971 uzyskał tytuł profesora nauk fizycznych. Był członkiem PAU od 1994. W 2001 otrzymał tytuł doktora *honoris causa* ówczesnej Akademii Rolniczej we Wrocławiu.

Badania P. dotyczyły agrofizyki i biofizyki komórki. Badał wpływ na organizmy żywe izotopów promieniotwórczych i ich wykorzystanie w medycynie i rolnictwie, a także działanie herbicydów, pestycydów i metali (ołowiu, kadmu i cynku) na

błony komórkowe. Do najważniejszych jego osiągnięć należy odkrycie zjawiska grawiosmozy [„Studia Biophysica” 34, 7 (1971); 1, 7 (1972); „Comments Mol. Cell. Biophys.” 425, 249–264 (1987)]. Uzyskał ze współpracownikami istotne wyniki dotyczące mechanizmu wpływu substancji amfifilowych na strukturę błony i procesy transportu [„Studia Biophysica” 1, 18–29 (1978); „Physiol. Plant.” 83, 433 (1991); „Acta Biochim. Polon.” 47, 627 (2000)]. Był autorem kilku podręczników, w tym: *Fizyka z elementami biofizyki i agrofizyki* (1977, 1989), *Błony biologiczne* (1983). Przez 25 lat organizował znane w świecie Międzynarodowe Szkoły „Biophysics of Membrane Transport”, poświęcone badaniom błon biologicznych.

W. Korohoda: *Stanisław Przystański 3 IX 1927 – 22 IV 2017*, „Rocznik Polskiej Akademii Umiejętności”, 2016/2017, s. 250–253; *Kto jest kim w fizyce. Polska 1993*, Poznań 1993.

Andrzej Kajetan Wróblewski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)